

GYVIEJI ARCHYVAI

Anzelmui Matučiu atminti

Varėnos rajono viešoji biblioteka skelbia moksleivių poetinės kūrybos šventės „Poezijos pavasarėlis 2019“ konkursą

Šventės tikslas – įamžinti žymaus vaikų poeto Anzelmo Matučio atminimą, skatinti vaikų poetinės veiklos iniciatyvas, skaitymą, ugdyti skaitymo kultūrą, gilesnę poezijos pažinimą.

Konkurse gali dalyvauti Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai: pirma grupė – 2–7 klasių, antra grupė – 8–12 klasių.

Jaunieji literatai Varėnos rajono savivaldybės viešajai bibliotekai pateikia ne daugiau kaip 3–5 savo kūrybos eilėraščius.

Eilėraščiai kuriami temomis – Tėvynė, Žemė, Gamta, Anzelmas Matutis, Drevė.

Šventės vieta – poeto Anzelmo Matučio Drevė Paušupės kaime (Kaniavos seniūnija, Varėnos rajonas).

Data - 2019 m. gegužės 11 d. (šeštadienis) 12 val.

Šventės organizatoriai – Varėnos viešoji biblioteka.

Laisvos formos paraiškos dalyvauti konkurse pateikiamos Varėnos rajono savivaldybės viešajai bibliotekai, paštu: 20-ajam „Poezijos pavasarėliui“, Varėnos rajono savivaldybės viešajai bibliotekai Vytauto g. 19, LT-65189, Varėna, arba siunčiamos elektroniniu paštu indre.kondrataviciute@varena.lt iki 2019 m. gegužės 1 d.

MŪSŲ INF.

Mūsų protėvių kūrybingumo išraiška

Vydenių kaimo bibliotekoje vyko renginys, skirtas Pasaulinei poezijos dienai bei Vietovardžių metams paminėti, kurį suorganizavo Vydenių kaimo bibliotekininkė Irena Petrušienė, o jai talkino Vydenių kultūros centro direktorė Dalia Parafinavičienė

Dalyvavo ir šio teksto autorės, Varėnos viešosios bibliotekos bibliografės Laimutė Cibulskienė ir Elena Glavickienė bei buvusi ilgametė kultūros darbuotoja Onutė Jundienė.

Nuskambėjus dainai „Čia sraunios upės“ (armonika grojo Vytautas Ramaška) I. Petrušienė pristatė renginio temą ir dalyvius. Pirmoji iš svečių pasisakė L. Cibulskienė apie vietovardžius, kaip apie vieną iš krašto pažinimo šaltinių. Vietovardžiai ir vandenvardžiai, mokslo kalba toponimai ir hidronimai byloja apie tautos gyvenimą čia nuo senų senovės. Bene pirmasis rinkti ir skelbti gyvosios kalbos vietovardžius pradėjo Vaižgantas. Jis juos skelbė žurnale „Dirva-Žinytas“ (1904 metais). Į šį darbą greitai įsijungė ir Kazimieras Būga. Po K. Būgos mirties vietovardžių rinkimu rūpinosi Švietimo ministerijos Valstybės archeologijos komisija. 1934 metais buvo parengta ir išleista instrukcija vietovardžių rinkėjams. Po karo vietovardžių rinkimas ypač pagreitėjo Lietuvių kalbos institute, įsteigus Toponimikos grupę (1958). Ji po visą Lietuvą organizavo ekspedicijas vietovardžiams rinkti. Vietovardžius vienaip ar kitaip savo straipsniuose tyrė Juozas Balčikonis, Antanas Salys, Pranas Skardžius, Bronys Savukynas ir kt. Kiekvieno lietuviško vietovardžio istorija savita ir unikali. Daugumos Lietuvos miestų ir miestelių pavadinimai kilo nuo upės ar upelio vardo, kurio pakrantėje buvo įsikūrę. Nemažos dalies gyvenviečių pavadinimai kilę iš asmenvardžių, kurie primena įkūrėjus ar pirmuosius gyventojus. Lietuva nusėta legendomis. Daug gražių padavimų ir legendų yra sukurta ir apie Varėnos kraštą.

Akcentuotina, kad vietovardžiai nyksta, o jų kaitos ir nykimo priežastys įvairios. Lietuvos kraštovaizdis buvo labai pakeistas sovietmečiu, kai vyko melioracija, vienkiamų naikinimas, tad reikėtų branginti šį kultūros paveldą ir jį saugoti.

E. Glavickienė supažindino su poetų kūryboje sutinkamais Varėnos krašto vietovardžiais ir vandenvardžiais, paminėjo eilėraščius (P. Drevinio „Pirčiupio madona“, Marijos Inkrataitės-Blažulionienės „Pirčiupio likimas“ ir kt.), kuriuose pateikti su Varėnos kraštu susiję istoriniai įvykiai, kalbėjo apie Domo Tertelio eilėraščių „1944 metų vasara“, skirtą Pirčiupių ir Musteikos kaimo tragedijoms atminti (1944 m. birželio 3 d. vokiečiai sudegino Pirčiupių kaimą ir 119 jo gyventojų, o tu pačių metų birželio 24 d. sovietinių partizanų būrys nukankino ir nužudė keturiolika Musteikos kaimo vyrų ir sudegino beveik pusę kaimo sodybų).

Lietuvių poetų kūryboje randame nemažai eilių, skirtų Varėnos krašto upėms ir ežerams. Poeto Prano Raščiaus eilėraščių cikle „Prie Merkio dukterų ir sūnų“ pateikiami eilėraščiai: „Prie Spenglos“, „Prie Šalčios“, „Prie Versekos“, „Prie Duobupio“, „Prie Nedingės“, „Prie Derežnos“, „Prie Uosupio ir Ulos“, „Prie Grūdodos“, „Prie Skroblo“, „Prie Merkio“. Vandenvardžių pavadinimų gausu ir kitų poetų lyrikoje: M. Inkrataitės-Blažulionienės „Ruduo

Renginio organizatoriai ir dalyviai

prie Šalčios“, „Šalčia“, Stacy Lee „Šalčia“, Juozo Gaidžio „Daina apie Skroblo“, Vytauto Jakavonio „Daina Merkiui“, „Skubėk, Merky“, Stasio Stacevičiaus „Ties Gilše“, Martyno Vainilaičio „Mergeris“, Scholastikos Kavaliauskienės „Ūla“ ir kt.

Paminėtas išskirtinis vietovardis – Kuršių kaimas. Spėjama, kad šio kaimo pavadinimas galėjo kilti iš kuršių genties, gyvenusios Baltijos jūros pakrantėje, pavadinimo. Juolab, kad šio kaimo gyventojų populiariausia pavardė – Žemaitis, o tai gali būti susiję su Žemaitija.

Poetų kūryboje ypač gausu eilėraščių, skirtų Varėnos krašto kaimams. Ne vieną posmą Merkinei paskyrė poetai Stasys Stacevičius, Česlovas Skaržinskas, Ona Balčiūnienė-Tamulevičiūtė. Atgarsį poezijoje rado ir Perloja. Rašytojas Kazys Boruta sukūrė Perlojai skirtą baladę „Keturi ugnys“. Šio garsaus kaimo vardas

minimas Kosto Bareikio, Roberto Čepulio, Leonardo Gutausko, Stasio Stacevičiaus, Onos Balčiūnienės-Tamulevičiūtės kūryboje. Valkininkams ir Varėnai eilėraščių skyrė poetai P. Drevinis, M. Inkrataitė-Blažulionienė, E. Strazdienė. Temą „Varėnos rajono vietovardžiai poezijoje“ E. Glavickienė užbaigė jausmingu Alfonso Žuromsko eilėraščiu „Varėnai“.

Renginio metu nuskambėjo legenda apie Vydenius, kurią perskaitė ilgametė kultūros darbuotoja Onutė Jundienė. Ji Vydenių kaime gyvena jau 63 metus ir, norėdama išreikšti meilę šiam kraštui, sukūrė legendą. Pasak jos, Vydenių vietovės pavadinimas atsirado iš kunigaikščio Vydenio ir jį sužavėjusios mergelės Vydenės vardų. Savo sukurtas legendas skaitė ir Vydenių pagrindinės mokyklos moksleiviai: Deimantė Tamulytė (apie Palangą), Giedrius Verseckas (apie Kijučius),

Ruslanas Talaikovskis (apie Pakeršių kaimą), Sandra Ulbinaitė (apie Dainavą). Aidint plojimas I. Petrušienė atminimo dovanėlėmis apdovanojo legendų kūrėjus O. Jundienę ir moksleivius.

I. Petrušienė, norėdama vydeniškius sudominti vietovardžiais, surengė viktoriną apie Varėnos krašto vietovardžius ir vandenvardžius. Reikėjo atsakyti į klausimus apie Vydenių seniūnijos išnykusius kaimus, Varėnos rajono ežerus, upes ir kt. Iš pirmo žvilgsnio klausimai atrodė lengvi, tačiau ne vienam teko gerokai pasukti galvą, kad teisingai atsakytų.

Renginį pajavairino muzika ir dainos (kurias kartu su dalyviais atliko muzikantas V. Ramaška) bei parengta spaudinių paroda, skirta vietovardžiams.

Laimutė CIBULSKIENĖ ir Elena GLAVICKIENĖ
Varėnos viešosios bibliotekos bibliografės

Sausio ir vasario mėn. Varėnos mažieji skaitytojai dalyvavo renginiuose, kuriuose buvo renkama Metų knyga vaikams. Veikė knygų paroda „Skaitykite, mėgaukitės, balsuokite!“.

Bibliotekininkės supažindino vaikus su penkiais vaikų kategorijos knygų rašytojais, jų biografijomis, papasakojo apie visas penketuko knygas. Kvietė vaikus skaityti ir būtinai balsuoti „Metų knygos rinkimai“ svetainėje už įsimintiniausią ir labiausiai patikusią knygą.

Mariaus Marcinkevičiaus ir dailininkės Aušros Kiudu-

Metų knygos rinkimai

Lietuvoje akcija „Metų knygos rinkimai“ vyksta jau keturioliktą kartą, o Varėnos viešosios bibliotekos Vaikų ir jaunimo literatūros skyrius šioje akcijoje aktyviai dalyvauja dvyliką kartą; akcijos tikslas – skatinti vaikus domėtis šiuolaikine lietuvių literatūra, kelti mūsų visuomenės skaitymo prestižą

laitės knygą „Draugystė ant straublio galo“ skaitė dauguma Varėnos „Ryto“ progimnazijos mokinių. Knyga mokytojų Danutės Zubkienės, Valentinos Čepaitienės, Stasės Stankauskienės, Vydos Leikaitienės, Onos Veličienės pagalba keliavo iš klasės į klasę, o jos aptarimas vyko bibliotekoje. Vaikai aktyviai dalyvavo drau-

gystės pamokose, kūrybinėse dirbtuvėse. Rašyti ir kurti taip smagu! O gauti laišką dar smagiau, net dramblys Džeraldas rašė laiškus savo draugei Pelytei Patricijai. Mokėmės skaityti iliustracijas, žaidėme žaidimą „Jei aš būčiau...“, kas būtum tu?“.

Bibliotekoje vyko poezijos valandėlės ir deklamavimo konkursas, kurių metu

vaikai, mokytojos ir bibliotekininkės raiškiai skaitė eilėraščius iš Daivos Čepauskaitės „Baisiai gražūs eilėraščiai“ ir Violetos Palčinskaitės „Eilėraščiai iš namų“ eilėraščių knygų. Trečiojoms ir ketvirtokoms labai patiko jautrūs eilėraščiai, iš kurių sužinojo, kuo kvėpia mamos, apie virtuvės poeziją, draugystę, meilę ir kt.

jautriai ir poetiškai pateiktas temas. Aptardami Neringos Vaitkutės knygą „Klampynių Kronika“, skirtą fantastikos mėgėjams, kalbėjome apie mitines būtybes: baubus, laumes, žaltvyksles, aitvarus. Fantazavome, kur plauktume svajonių laivu? Savo svajones vaikai rašė popieriuje.

Skaitydami Jurgos Vilės ir Linos Itagaki knygos ištraukas „Sibiro haiku“ aptarėme tremties temą, į tolimąjį Sibirą išvežtų daugybės nekaltų žmonių ir skaudžių Lietuvos istoriją. Ten, tolimoje ir atšiaurioje šalyje, šeimoms teko išgyventi valgant

sušalusias bulves, ašaromis sūdant sriubą ir dainomis šildant širdį. Vaikams patiko komiksų forma parašyta knyga, visi mieliai dalyvavo origamio pamokose. Gerves lankstė bibliotekoje, mokykloje ir namuose.

Džiaugiamės akcijos idėja rinkti Metų knygą. Akcijos metu Vaikų ir jaunimo literatūros skyriaus skaitytojams buvo suteikta galimybė ne tik skaityti, bet ir dalyvauti prasminguose užsiėmimuose su knyga.

Aldona SKAMARAKIENĖ
VB Vaikų ir jaunimo literatūros skyriaus vedėja